

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47.61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, petek 26. maja 1944

Preis - Cena L 0'80

Naredba o ureditvi službene nadzora nad poslujočimi posredovalnimi ustanovami

Da bi se moglo posredovanje dela uravnati enotno in prid skupnemu vojevanju, odream na podlagi danega mi pooblastila takole:

Clen 1. — Vse ob uveljavitvi te naredbe poslujoče javne in zasebne obrtne in neobrtne ustanove za posredovanje dela, poklicno posvečevanje in posredovanje učnih mest se postavljajo s takojšnjo veljavnostjo pod moje nadzorstvo in so vezane na moja navodila.

Odgovorni vodje teh ustanov mi morajo v 4 tednih po uveljavitvi te naredbe prijaviti s priporočenim pismom svojo ustanovo. Če se prijava ne napravi v tem roku, si pridržujem pravico, ustanovo takoj zapreti.

Clen 2. — Na predlog lahko za posamezne poklice sam izdam nalog za posredovanje dela. Kolikor se posredovanje dela dovoli, je pod mojim nadzorstvom in je vezano na moja navodila.

Clen 3. — Kdor ravna naklepoma ali malomarno zoper določbe te naredbe, se kaznuje v denarju neomejeno po znesku in z zaporom do 6 mesecev ali pa z eno teh kazni, če se po drugih določbah ne izreče višja kazen.

Clen 4. — Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave.

Trst dne 9. maja 1944.

Vrhovni komisar:
Rainer s. r.

Obvezno izplačilo poviška nameščencem in delavcem

Glede na mezni sporazum za nameščence in za delavce v onih strokah, ki nimajo kolektivnih pogodb, nas Pokrajinska Zveza delodajalcev z dne 23. maja t. l. št. 1213 obvešča:

>Ker so pristojni organi Vrhovnega komisarja v Trstu odobrili člen I. meznega sporazuma za nameščence z dne 11. marca 1944 in čl. I. točka 1.) dodatka z dne 29. marca 1944 za delavce, ki so zaposleni v strokah in podjetjih, kjer delovni pogoji niso urejeni s kolektivnimi pogodbami, vabim naslovno Združenje, da pozove svoje člane, da izplačajo v navedenih členih predvidena zvišanja plač oziroma mezd.

Minimalna plača za nameščence znaša:

za pomočnike . . . Lir 900.—
za komercialne in tehnične uradnike . . . Lir 1000.—

Ostale plače pa se zvišajo za 30%, največ za 500 lir. Kot osnova za zvišanje se smatra čista mesečna plača v septembru 1943. Poviški, priznani po avgustu 1943, se vračunajo v ta povišek.

Zvišanje je izvršiti z veljavnostjo od 1. februarja 1944 naprej.

Mezni sporazum, ki velja za delavce, katerih delovni pogoji niso urejeni s kolektivno pogodbo, pa določa, da je treba mezde zvišati pri urnih in tedenskih mezdah z veljavnostjo od 3. aprila 1944, pri mesečnih mezdah pa od 1. aprila 1944 naprej. Kot osnova za zvišanje se smatra ona urna meza, ki so jo prejeli delavci septembra 1943. Poviški, priznani po 30. septembru 1943 se smejo v te poviške vračunati.

Ta mezni sporazum za delavce pa še ni obvezen za delojemalce iz čl. 2., to je za delojemalce v živilski stroki, zaposlene pri članih sindikata pekov, slaščičarjev, me-

Kolektivna ureditev delovnih pogojev

Iz letnega poročila Delavske zveze posnemamo:

Delo na sklepanju kolektivnih pogodb, ki je v letu 1942. doseglo velik razmah, je v letu 1943. od časa do časa zastajalo pod delno spremenjenimi pogoji.

Naredba o zapori mezd, plač in drugih nagrad kakršne koli vrste z dne 16. I. 1943 je načelno prepovedala zviševanje obstoječih mezd za čas trajanja vojne. Dopusčala pa je za izjemne primere, zlasti za stroke brez kolektivnih pogodb ter stroke, kjer so mezde vidno zastajale za splošnim povprečjem, sklepanje kolektivnih pogodb in meznih sporazumov, to pa le s predhodnim odobrenjem tedanjega Visokega komisariata.

Na sklepanje kolektivnih pogodb pa so vplivale tudi izredne razmere, ki so nastopile v pokrajini v drugem polletju 1943, ko so bile zveze s podeželjem zelo obežkočene in celo prekinjene, v razvoju se nahajajoča industrija skoraj povsem uničena ter obrtna delavnost zmanjšana na minimum.

Tudi sprememba režima je imela za posledico zastoj dela pri sklepanju kolektivnih pogodb, ker so se pričakovale nove smernice. Pokrajinska uprava pa je s svojimi ukrepi (razpis poravnalnih razprav, uvedba razzodniških postopkov ter nova pooblastila za pogajanja) prekinila ta zastoj. Delo se je kljub spremenjenim političnim razmeram nadaljevalo po starih smernicah.

Kolektivna pogodba za kmetijske delavce

je posebno važna zasluga Delavske zveze. Po avtomatičnem razveljavljenju poselskega reda po obrtnem zakonu ni bilo nobenih zakonitih določil, ki bi uvajale službene odnose kmetijskih delavcev. Vse je bilo prepuščeno prostovoljnemu dogovoru. Starejši gospodarji so se še vedno držali določil poselskega reda, mlajši rod pa tega ni več upošteval.

Oddelek kmetijskih delavcev pri Delavski zvezi je po skoraj dveh letnem prizadevanju uspel skleniti s predstavniki delodajalcev kolektivno pogodbo, ki v polni meri nadomestuje bivši poselski red.

Kolektivna pogodba opredeljuje podrobno in točno pojem kmetijskega delavca. V tej zadevi je prišlo do popolnega razčiščenja, jasno je povedano, da kmetijske delavce delimo v priložnostne, polstalne in stalne.

Da odpravi nesporazume, predvideva še posebno individualno pogodbo ob nastopu službe. Ta se sklene po 14 dnevni poskusni dobi. Med poskusno dobo lahko obe stranki kadar koli razvežeta službeno razmerje brez odpovednega roka. Po 14 dneh službe znaša odpovedni rok: 1 mesec v poletni dobi, v zimskem času pa 2 meseca. Za predčasno razvezo službenega razmerja od katere koli stranke je določena posebna odškodnina.

sarjev in klobasičarjev ter za nestrežno osebe v gostinskih obratih, na katere se ne nanaša kolektivna pogodba za gostinsko strežno osebo z dne 22. decembra 1942.

Združenje trgovcev v Ljubljani.

Nov moment je nastopil šele, ko je odredba Vrhovnega komisarja o začasni ureditvi mezd in plač v zasebnem gospodarstvu z dne 4. decembra 1943 obenem z napovedjo nove ureditve meznih in delovnih pogojev sicer zopet načelno prepovedala zvišanje mezd, vendar pa je dala z ozirom na velike draginjske spremembe možnost zvišanja minimalnih postavk kolektivnih pogodb do največ 30%.

Našteti ukrepi in ovire so imele za posledico, da je bilo število novih kolektivnih pogodb, dodatkov h pogodbam in meznih sporazumov v letu 1943. manjše (21) v odnosu do leta 1942., ko smo dosegli število 32.

V začetku lanskega leta je bilo 38, konec leta pa 47 kolektivnih pogodb in meznih sporazumov. Po oddelkih Delavske zveze so kolektivne pogodbe in mezni sporazumi razdeljeni takole: industrijski 37, trgovinski 4, bančni 5, kmetijski 1.

Dodatkov k že veljavnim pogodbam je bilo sklenjenih 7, zlasti za priznanje plačanih dopustov, božične nagrade in tudi za zvišanje plač za čevljarsko, živilsko, krojaško, modistovsko in kamnoseško stroko, za grafično delavstvo ter za tekstilno obrt in industrijo. Med kolektivnimi pogodbami je všteti tudi 5 dogovorov, ki določajo v glavnem le odstotno zvišanje plač ter izplačilo božičnice.

naredbe je predložen šefu pokrajinske uprave v uzakonitev.

Končno sta obe pogodbeni stranki izrazili trdno voljo, da se čimprej pristopi k ureditvi oz. izvedbi

Sindikati delojemalcev in njih članstvo

Ob koncu lanskega leta je imela Delavska zveza 4 oddelke in 25 pokrajinskih sindikatov. Nekateri sindikati imajo po dve ali več strokovnih skupin, v večjih krajih na deželi so pa občinski sindikati.

Oddelek industrijskih delojemalcev ima 15 pokrajinskih sindikatov, ki so razdeljeni na 35 strokovnih skupin. Sindikati so naslednji (v oklepaju število vpisanih članov): sindikat industrijskih nameščencev (54), sindikat delojemalcev oblačilne stroke (268), sindikat delojemalcev živilske stroke (123), sindikat delojemalcev tiskarske in papirniške stroke (903), sindikat delojemalcev prometne in transportne stroke (347), sindikat strojnega osebja (126), sindikat delojemalcev stavbne stroke (1011), sindikat delojemalcev kovinske stroke (88), sindikat delojemalcev lesne stroke (183), sindikat delojemalcev tekstilne stroke (191), sindikat delojemalcev vodovodov, plinarn in elektrarn (143), sindikat delojemalcev kemične stroke (143), sindikat delojemalcev usnjarske stroke (106), sindikat rudarjev (156) in sindikat godbenikov in gledaliških usluž-

splošnega socialnega zavarovanja. To bo jamstvo za resnično izboljšanje zdravstvenih razmer na podeželju in obenem tudi za zdravo narodno rast.

Tako je kolektivna pogodba izpopolnila vrzel v službenem razmerju kmetijskih delojemalcev ter s tem veliko pripomogla pri delu za rešitev slovenskih socialnih problemov.

bencev (25), skupaj 3867 vpisanih članov.

Oddelek trgovinskih delojemalcev ima naslednjih šest pokrajinskih sindikatov (v oklepaju najprej število zastopanih delojemalcev, potem pa število vpisanih članov): sindikat industrijsko-trgovinske stroke (2726, 38), sindikat živilsko-trgovinske stroke (—, 117), sindikat gostinske stroke (742, 390), sindikat brivske in sorodnih strok (757, 38), sindikat hišnogospodinjstkih poslov (2647, 157), sindikat delojemalcev svobodnih poklicev (1296, 11), Ves oddelek zastopa 8168 delojemalcev, vpisanih članov pa ima 751.

Oddelek bančnih in zavarovalnih delojemalcev zastopa po statistiki Bolniške blagajne trgovskega bolniškega in podpornega društva in Zavoda za socialno zavarovanje 1075 delojemalcev, vpisalo se je pa 119 bančnih nameščencev, 115 nameščencev zavarovalnih zavodov in 56 nameščencev hranilnic, skupaj 290 članov ali 27%.

Oddelek kmetijskih delojemalcev ima 724 članov, organiziranih v 5 pokrajinskih in 13 občinskih sindikatih.

Uspešno delo nemških trgovcev

Državna skupina »Trgovina« je sklicala trgovinske oddelke okrožnih gospodarskih zbornic k delovnemu zasedanju. Na zasedanju je opisal vodja skupine v. Schroeder stanje trgovine v vojnem gospodarstvu. Dosedanja smer v vodstvu trgovine se bo ohranila z vso doslednostjo. Trgovina more v teh težkih časih s ponosom pokazati na svoje delo in na svoje uspehe doma, v zasedenih ozemljih in v inozemstvu. Tiha delavnost nešte-
tih trgovcev ter njih nadpovprečno delo se je v javnosti dostikrat premalo cenilo. (Velja tudi za naše razmere. Op. ured.) Tudi v času najbolj ostro nategnjene vodstva je pokazala praksa, da se pozove k sodelovanju trgovcev ravno takrat, ko se pojavijo posebne težkoče, ki se morejo premagati samo s podjetnostjo trgovca, ki dela na lastno odgovornost, po svojih mislih in s svojo silo. Praksa je dokazala, da svari nujnost zadostne oskrbe pred vsako čezmerno koncentracijo in zaprtju trgovskih obratov med vojno.

Uspehi zunanje trgovine v vojni so bili povsod tam najboljši, kjer je moglo državno vodstvo popolnoma uveljaviti podjetniško iniciativnost in so bili neovirani odnošaji nemškega trgovca z inozemskim partnerjem. Danes ni nobenega uradnega mesta, ki bi se oficialno izrekalo za monopolistične oblike v zunanji trgovini. Zlasti v vzhodnih pokrajinah so zasebna podjetja, kakor govore poročila, svoje naloge popolnoma izvršila, samo

če se jim je dala možnost udeleževanja.

V. Schroeder je nato govoril o metodah, kako voditi trgovino po centralnih in lokalnih vidikih. Zaradi evakuacije in letalskih poškodb se neprestano spreminja položaj v oskrbi. Tu se mora najti izravnava po centralnih smernicah, posamezna izvedba poslov pa po lokalnih smernicah. Seveda je tudi nabava blaga iz inozemstva stvar centrale. V trgovini je važno baš to, da se doseže elastično sodelovanje strokovnih centralnih in lokalnih organizacij.

(Po »Kölnische Zeitung«.)

Prihranki tujih delavcev v Nemčiji

»Donauzeitung« poroča, da so lani inozemski delavci v Nemčiji poslali domov 960.4 milijona mark svojih prihrankov, od leta 1940. do konca lanskega leta pa vsega skupaj nad dve milijardi mark. Pri tem pa niso vračunane vse denarne pošiljatve inozemskih delavcev v Nemčiji. Tako niso všteta denarna nakazila, ki so jih odpremile pošte Ostlanda in Nizozemske, precej prihrankov pa odnesejo tudi delavci, ko odhajajo domov na dopuste.

Največ delavskih prihrankov se pošilja v Italijo, Francijo in Belgijo, potem pa sledijo Danska, Generalna gubernija, Slovaška, Bolgarija, Hrvatska itd. V zadnjem času se pošilja denar v 17 dežel.

Hrvatski izvoz češpelj na novo urejen

Hrvatsko ministrstvo za kmetijstvo in prehrano je dovolilo v soglasju s pristojnimi uradi ustanovitev izvozne komisije za češplje v Brčkem. Njena naloga je ureditev izvoza in nakupa suhih češpelj. Izvozniki češpelj bodo plačali proizvajalcem franko Brčko za kg suhih češpelj 120 kun v gotovini. Poleg tega dobe proizvajalci za vsakih 100 kg oddanih suhih češpelj še 10 kg kuhinjske soli, 10 zvezčkov cigaretnega papirja, 100 g tobaka, 10 škatlic vžgalic in 2 kg sladkorja. Za nemški izvoz veljajo cene, ki so določene v nemško-hrvatski trgovinski pogodbi. Za češplje, ki se izvozi v druge države, veljajo pogodbeno določene cene.

Hrvatsko mlečno gospodarstvo

»Donauzeitung« je objavila naslednje poročilo svojega zagrebškega dopisnika: Oskrba prebivalstva z mlekom je eno najtežjih vprašanj, ki jih mora rešiti gospodarsko vodstvo Hrvatske. Lani se je na Hrvatskem zbralo približno 12 milijonov litrov mleka, od katerega je odpadlo na zadružne mlekarne 35 odstotkov. Odkar se je uvedel prisilni odkup mleka, so se količine oddanega mleka znatno zmanjšale, zlasti ko je bila večina kmetovalcev zavezana, da odda samo še en liter mleka dnevno. Zaradi tega je tudi cena mleku zelo narasla. Od vsega mleka se je oddalo 40 odstotkov mleka v svežem stanju potrošnikom v Zagrebu, Osijeku, Zemunu in Sušaku, ostanek pa se je predelal v surovo maslo, mleko v prahu, razne sire, kazein in v kondenzirano mleko.

Premije za slovaške kmetovalce

V Bratislavi je bila pred dnevi konferenca, kako bi se povečala rentabilnost slovaškega kmetijstva. Vlada je sklenila, da se cene ne smejo zvišati v breme potrošnikov. Zato se načeloma za l. 1944, ni dovolilo zvišanje žitnih cen. Pač pa se je sklenilo, da se uvedejo premije, in sicer za nakup in oddajo žita, goveje živine in mleka, da se na ta način zboljša javna oskrba. Poleg določene odkupne cene se bo letos plačalo slovaškim kmetovalcem še 200 milijonov Ks kot premije za oddano blago. Od tega je določenih 50 do 65 milijonov Ks za oddano govejo živino, 40 milijonov Ks za oddano mleko, 30 milijonov kot dodatek za žitno trgovino in 70 milijonov Ks za oddano žito. Za žito se je nameraval uvesti premijski sistem že l. 1943., a se zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni mogel izvesti. Za premij potrebni denar bodo sedaj dali špirtini fond, nadalje fond za pospeševanje kmetijstva ter finančni minister.

Grško čebelarstvo

Čebelarstvo se je v Grčiji že davno gojilo. V letu 1931. je bilo po zasebnih cenitvah v Grčiji 600 tisoč panjev, ki so dali 30 tisoč stotov medu. Hkrati s čebelarstvom se je tudi razvila proizvodnja voska in industrija sveč. Grška klima je posebno ugodna za gojitev čebelarstva, grški med pa slovi po svetu zaradi svoje odlične kakovosti. Najbolj se goji čebelarstvo v okrajih Solun, Evbea, Atika, Lakonija, Etoloaharmaniji in Argovu. Če bi se čebelarstvo v Grčiji razširilo še na druge okraje, bi se mogla z lahkoto dvigniti proizvodnja na 50.000 stotov medu in 5000 stotov voska. Leta 1933. se je v Grčiji pridobilo 3.521.200 kg medu v vrednosti 70 milijonov drahem in 287.500 kg voska v vrednosti 24 milijonov drahem. Izvozila pa je Grčija leta 1938. 48.247 kg medu v vrednosti 1.659.701 drahem, leta 1939. pa 60.614 kg medu v vrednosti 2.417.419 drahem.

Naredba o ustanovitvi delovnih uradov

Da bi se delovne moči zajele in načrtno uporabljale ter strokovne moči vseh vrst redno izobraževale kakor tudi v prid urejeni mezdni politiki odrejam na podlagi dana mi pooblastila po tem, kakor je urejeno ustanavljanje pokrajinskih posredovalnih uradov (Ufficii Provinciali Unici) takole:

Clen 1. — Radi enotnega zaposlovanja, poklicnega posvetovanja in posredovanja učnih mest se ustanovljajo za pokrajine Trst v Trstu, Furlansko v Vidmu, Gorico v Gorici, Istro v Pulju, Kvarner na Reki in Ljubljano v Ljubljani delovni uradi. Z mojo odobritvijo lahko ustanovijo ti podružnice, če je to iz gospodarskih razlogov potrebno.

Clen 2. — Vodje delovnih uradov imenujem jaz. Vezani so na moja navodila in so pod mojim službenim nadzorstvom.

Clen 3. — Vodje delovnih uradov morajo kot moji pooblaščenici nadzorovati izvajanje izključno meni pristojne uravnave plačnih, mezdnih in delovnih pogojev itd. v zasebnem gospodarstvu.

Clen 4. — Delovni uradi so upravičeni in dolžni ukreniti vse, česar je treba za izvrševanje njih nalog. V ta namen se lahko opravljajo tudi zdravniške preiskave in

pregledujejo javni in zasebni obrati. Vsa oblastva morajo dajati delovnim uradom pravno pomoč.

Clen 5. — Kdor se upira ukrepom delovnih uradov, ga vodja delovnega urada kaznuje v denarju neomejeno po znesku in z zaporom do 6 mesecev, vendar z ne manj ko 3 meseci, ali z eno teh kazni, če se po drugih določbah ne izreče višja kazen.

Clen 6. — Prizadeti ima pravico, vložiti zoper kazenski odlok v enem tednu po vročitvi pri delovnem uradu, čigar vodja je bil odlok izdal, predlog za sodno odločbo.

Sodno odločbo izda posebno sodišče za javno varnost. Predlog za sodno odločbo nima odločilne moči. Vodja delovnega urada pa lahko odredi, da se izvršitev odloži.

V sodnem postopku se spodbijani kazenski odlok lahko spremeni tudi na škodo prizadete osebe.

Clen 7. — Za izvrševanje in dopolnjevanje te naredbe potrebne določbe se izdajo po upravnih poti.

Clen 8. — Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave.

Trst dne 9. maja 1944.

Vrhovni komisar:
Rainer s. r.

Pot bolgarskega rokodelstva

Zanimiv članek o razvoju bolgarskega rokodelstva je objavil v »N. Wiener Tagblatt« Najden Ikonov. Iz članka posnemamo:

Rokodelstvo je na Bolgarskem najstarejša obrtna delavnost. Bolgarsko rokodelstvo je nastalo iz tako imenovanega hišnega obrta, ki naj bi zaključeno gospodarstvo bolgarskega kmeta oskrbel z vsemi glavnimi življenjskimi potrebščinami. Nadaljnji razvoj tega obrta je ustvaril tehnične in moralne podlage bolgarskega rokodelstva. Tako je dosegel bolgarski rokodelc (esnaf) po zaslugi svojih gnebijev in svoje tradicije višino, do kakršne se ni mogel povzpeti noben drug sloj od Osmanov podjarmljenega prebivalstva. Bolgarski rokodelc ni postal v kratkem samo privilegirani in edini dobavitelj turške vojske, temveč je izvažal tudi v inozemstvo. Tako je šlo do leta 1844., ko se je pojavila na carigranskem trgu prava industrija.

Proizvodi te angleške industrije so dobro ustrezali potrebam in okusu v Turčiji živečih narodov. To jim je zagotovilo uspeh. Kmalu je moral bolgarski rokodelc ugotoviti, da je izgubil nekatere sloje prebivalstva kot svoje odjemalce. Luksuzna proizvodnja angleške industrije pa še ni bila uničujoč udarec za bolgarske rokodelske proizvode. Tak udarec je bil še uvoz sukancev in kasneje blaga, ki je uničil najvažnejše panoge bolgarskega hišnega obrta: predilnice lanu, platna in bombaža. V letih 1850 do 1860 se je pojavila na bolgarskem trgu tudi francoska industrija, leta 1870 pa tudi avstrijska. S tem so izgubili bolgarski rokodelci mestno prebivalstvo dokončno kot svoje odjemalce. Delali so samo še za prebivalce malih mest in vasi. Pa tudi tu so naleteli na velike težave. Zaradi uničenja nekaterih panog domačega hišnega obrta je namreč padla kupna moč prebivalstva malih

mest in vasi. Vendar pa je moglo bolgarsko rokodelstvo tudi v teh težavnih razmerah še naprej obstajati, in sicer predvsem zaradi konservativnosti turškega prebivalstva, ki je ostalo še naprej odjemalec rokodelskih proizvodov, pa čeprav si je prizadevala industrija postreči mu z ustrežajočimi predmeti. S pojavom modernih rokodelcev iz Avstro-Ogrske in Romunije na Bolgarskem je bila prvotna rokodelska plast bolgarskih rokodelcev popolnoma iztisnjena iz gospodarskega življenja Turčije.

Emancipacija rokodelcev ni povzročila le materialne izgube, temveč je zadela tudi socialno strukturo poklicnega sloja. Nastale so čisto nove skupine, ki so preživele krizo, poleg tega pa se je izoblikovala nova plast, ki je bila podlaga za industrijska mesta osvobodene Bolgarske. Pomen rokodelstva znatno prekaša pomen industrije zaradi večjega števila v rokodelstvu zaposlenih oseb. Po zadnjem štetju glavne direkcije za statistiko je bilo 15. septembra 1936 na Bolgarskem 69.232 rokodelskih obratov z 71.385 samostojnimi rokodelci, s 3038 nesamostojnimi mojstri, 22.667 pomočniki, 29.024 vajenci in 8808 delavci. Skupno je torej bilo v rokodelstvu zaposlenih 134.932 oseb. Rokodelske obrate na Bolgarskem označuje to, da pretežno zaposlujejo samo eno osebo. Povprečno pride na obrat 1,9 osebe. Od rokodelskih obratov je 34.157 ali 47,6 odstotka v mestih in 37.157 ali 52,4 odstotka na deželi. Od 71.823 rokodelcev je 68.408 ali 95,24 odstotka moških in 3415 ali 4,8 odstotka žensk. Rokodelski obrati obstoje do 93,4 odstotka iz ene osebe, 5,3 odstotka so kolektivne skupnosti, 0,4 odstotka pa zadruge oz. delniške družbe. Po zasebni cenitvi iz leta 1929 je dosegla vrednost bolgarskih rokodelskih proizvodov 7,5 milijarde levov. Po tej cenitvi bi imel v letu 1929 samostojni roko-

delec na leto 1000 mark letnih dohodkov, leta 1936. pa samo 600 mark. Najvažnejše rokodelske panoge so predelovanje kovin in lesa, stavbeni obrati, tiskarne, usnjarne, tkalnice ter proizvodnja živil. Kakor piše Akemilov v »Bolgarski industriji« še ne more bol-

garska obrtna delavnost premagati faze rokodelstva.

Rokodelstvo Bolgarske nima samo materialnega pomena, temveč tudi velik socialni pomen, ker daje kruha 134.932 rodbinam. Razvojne možnosti za bolgarsko rokodelstvo pa so še zelo velike.

Bolgarski vrtnarji v Nemčiji

Znano je, da ima vsak narod svojo kuhinjo in tudi svoje poklice, katerim se pripadniki naroda s posebnim veseljem posvečajo ter v njih odlikujejo. Tako slovijo Švicarji kot dobri hotelirji, Danci kot mlekarji, Norvežani kot odlični mornarji, Italijani kot graditelji cest, Bolgari pa so brez dvoma najboljši evropski vrtnarji.

Ze pred prvo svetovno vojno je bilo dosti bolgarskih vrtnarjev na tujem, nekaj desetletij pa se na tisoče vrtnarjev iz severne Bolgarije selj na Madžarsko, Slovaško, Češko, v Romunijo in že nad 20 let tudi v Nemčijo, da si tam ustvari novo eksistenco. Največ jih je v južnih nemških pokrajinah, udomačujejo pa se polagoma tudi v severnih.

»Südost-Echo« navaja, da so bolgarski vrtnarji lani poslali domov

iz Nemčije nad 15 milijonov mark svojih prihrankov. V nemških krajih tvorijo priseljeni bolgarski vrtnarji patriarhalne skupine. Vodja ali gazda skupine ima vso oblast, člani pa niso navadni uslužbenci, temveč delničarji pri dohodkih vrtnarskega podjetja. Mesečno dobivajo predujme na obračun in razdelitev dohodka, ki se napravi ob koncu sezone, ki traja od pomladi do pozne jeseni ter je polna vnetega in trdega vzajemnega dela. Bolgarska vrtnarska srenja ima vzajemno urejene vse nabave, preskrbo članov in tudi vnovčevanje pridelkov. V eni sezoni si prištedi bolgarski vrtnar po 3000 do 4000 mark. S tem prihrankom se pred zimo vrne domov, zgodaj spomladi pa je spet pri svojem gazdi, ki ostane navadno tudi čez zimo v Nemčiji.

Velike zaloge portskega vina

Najvažnejše izvozno blago Portugalske je bilo dolga leta svetovno znano in sloveče portsko vino, ki ga dajejo vinogradi ob reki Douro in ima svoje ime od kraja Porto ob izlivu reke Douro. Na svetovnem trgu je portsko vino v veliki veljavi že od leta 1678., od leta 1932. pa je gospodarstvo s tem vinom pod državno kontrolo. Za vinogradnike je bila uvedena obvezna sindikalna organizacija, v Portu je bil ustanovljen državni Institut za portsko vino (Institut di Vinho do Porto), v Vila Nova da Gaia blizu Porta pa je država uredila ogromne kleti, kjer čakajo vedno večje zaloge portskega vina v sodih po 550 litrov na odjemalca.

Vojna je kriva, da je slavno vino, nekdanj največje izvozno blago, Portugalski zdaj že v skrb in breme. Do leta 1930. sta večino tega izvoza prevzemali Anglija in Brazilija, pozneje pa so bila naročila iz Brazilije od leta do leta manjša. Leta 1940. so izvozili 319.000 hl in je šlo od tega na britanske trge okrog 240.000 hl, v Francijo 56.000, na Norveško pa 24.000 hl. Naslednje leto je prevzela Francija samo še 4000 hl, Norveška pa je izpadla.

Zaradi pomanjkanja tonaže so tudi v Anglijo izvozili samo 120.000 hl. Večja naročila so sicer prišla iz USA, Švice in Švedske, leta 1942. pa so mogli izvoziti vsega skupaj samo 60.000 hl. To je bilo najslabše leto v zgodovini izvoza portskega vina.

Lani so postale Združene države Severne Amerike glavni odjemalec portskega vina. Od vsega izvoza 160.000 hl so prevzele okrog 100.000 hl. Zaradi močno skrčenega izvoza so postale zaloge portskega vina že pred leti prevelike. Ogromne kleti v Vila Nova da Gaia so preobložene. Lani ob koncu oktobra je bilo tam že 10 milijonov hektolitrov za izvoz že pred leti pripravljenega portskega vina. Kapaciteta kletarskih naprav je izkoriščena do skrajnosti in čeprav se že nekaj let dela živahna propaganda za večjo domačo potrošnjo, je portskega vina vendarle več ko preveč. Če bi bilo za ogromne zaloge dovolj prostora, bi to seveda ne povzročalo skrbi, ker bo po vojni portsko vino na svetovnem trgu spet v svoji stari veljavi.

Ustanovitev lesne centrale na Madžarskem

Zaradi boljše oskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami je Madžarska ustanovila dosedaj že centrale za tekstilno blago, za obutev, za žito in za živino. Ker so se sedaj pokazale težave tudi pri oskrbi prebivalstva z drvmi, je vlada sklenila, da se ustanovi tudi centrala za les. Če gozdni posestnik ne bi poskrbel za zadostno lesno proizvodnjo ali če ne bi posekani les prodal, bo poskrbela za uporabo lesa lesna centrala.

Turška sladkorna industrija

Do l. 1926. se ni v Turčiji sladkorna pesa niti gojila niti predelovala, da je morala Turčija ves njej potrebni sladkor uvoziti iz inozemstva. Povprečno na leto uvozila 60.000 ton sladkorja, za katerega je plačala 10 milijonov turških funtov. Prva tovarna za sladkor se je ustanovila leta 1926. v Ušaku v Anatoliji. Takrat je bilo približno 5000 ha obdelano s sladkorno peso. Danes se je ta površina povečala na 60.000 ha, peso pa predelujejo v sladkor štiri tovarne. Lani pa se je turška sladkorna

proizvodnja še silno povečala ter dosegla rekordno količino 96.500 ton, kar je znatno več, kakor pa Turčija potroši sladkorja. Ta velika proizvodnja se je dosegla zlasti zaradi za gojitev sladkorne repe in sladkornega trsta ugodne zemlje. Turška vlada namerava postaviti še tri nove sladkorne tovarne, kar dokazuje, da hoče po vojni izvažati velike količine sladkorja.

Obnova finske trgovinske mornarice

Finski parlament je sprejel zakon, s katerim je bil ustanovljen sklad za obnovo finskega trgovinskega brodogoja, ki je med vojno propadlo do 43%. V sklad za obnovo trgovinske mornarice se vključijo določeni prispevki zavarovalnic od premij za zavarovane ladje ter določeni odstotki od naročil in kupcij vseh ladjedelnic in brodarstev. Določen je bil tudi državni prispevek, zakon o obnovi trgovinske mornarice pa je začel, ker je v njem navedeno, da se bo trgovinsko brodogoj obnavljalo in razširjalo po zahtevah zunanje trgovine ne glede na stalež trgovinske mornarice v mirni dobi, ki bo obnovljen in po potrebi razširjen šele po vojni.

FRANC BRICELJ *črkoslikar specialist*

prejšnji solastnik bloše firme »PRISTOV-BRICELJ«
Sedaj: Šelenburgova 6 Telef. 38-58

Gostilničarski vestnik

Oddaja odrezkov živilskih nakaznic

Odsek za sprejemanje odrezkov živilskih nakaznic od gostinskih obratov se je preselil iz Mestnega doma v Mahrovo hišo na Krekovem trgu št. 10.

Gostinski podjetniki, ki predlagajo odrezke na Mestnem prehranjevalnem uradu, morajo v bodoče te odrezke predložiti v Mahrovi hiši, Krekov trg št. 10, po abecednem redu, ki bo za poedine mesece sproti objavljen v dnevnem časopisu.

Ostali predpisi glede oddaje odrezkov ostanejo neizpremenjeni.

Sindikata gostinskih podjetnikov.

Nasadi sončnic na Hrvatskem

Hrvatsko ministrstvo za kmetijstvo je odredilo, da morajo kmetje, ki imajo 5 kat. orolov zemljišč, najmanj 5% od tega zemljišča uporabiti za nasade sončnic, od zemljišč večjega obsega pa 10%. Ta naredba ne velja za vso državo, temveč le za one pokrajine, ki jih določa glavna direkcija za prehrano.

Tobak v Srbiji in Hrvatski

»Südtost-Echo« poroča, da je po programu za letošnje pridelovanje tobaka določenih na Hrvatskem 300, v Srbiji pa 525 milijonov tobaknih sadik. Če bo vse to posajeno, še ni gotovo, ker na Hrvatskem tudi v zadnjih letih ni bil izkoriščen ves kontingent, dočim se v Srbiji pridelovanje tobaka precej pospešuje. V bivši Jugoslaviji je bil največji tobakni pridelek l. 1924. Takrat so pridelali v Hercegovini in Dalmaciji 9.7 milijona kg, v Srbiji in Banatu pa 6.8 milijona kg. Srbija je tako dosegla 70% hrvatskega pridelka. Pri tem razmerju ni ostalo in je že l. 1927. prišlo na Hrvatsko 1.9 milijona kg, na Srbijo pa 0.3 milijona kg ali samo 16% od hrvatskega pridelka. V letih 1933. in 1934. so porabili za nasade na Hrvatskem približno 165 milijonov, v Srbiji pa 94 milijonov sadik in je srbski pridelek dosegel 57% hrvatskega pridelka. Danes pa je narobe in znaša hrvatski pridelek okrog 67% od pridelka v Srbiji in Banatu.

Rastoča proizvodnja naravnih svile na Bolgarskem

Za oblačila potrebna svila se po izbruhu vojne v Evropi vedno bolj krije z uporabo umetne svile. Vendar pa ni zaradi tega izgubila naravna svila na svojem pomenu. Da se poveča proizvodnja naravnih svile, je določila bolgarska vlada znatne premije. Gospodarski krogi Bolgarske računajo, da bo zaradi teh premij narasla proizvodnja naravnih svile na 400.000 kg, iz katerih bi se moglo izdelati 4 milijone metrov svile.

Pridelek lanu

Svetovni pridelek lanu, pri katerem pa ni všteti pridelek Rusije, se je precej povečal. Leta 1942./43. je dal približno 37.8 milijona metrskih stotov, prejšnje leto 33.1 milijona metrskih stotov, v povprečju let od 1935. do 1940. pa samo 27.2 milijona metrskih stotov. Pridelovanje se torej precej pospešuje že od začetka vojne.

Od zadnjega pridelka, ki pa še ni točno ocenjen, pride največ na Združene države Severne Amerike, kjer se je pridelek v enem letu povečal od 9.7 na 14.4 milijona metrskih stotov ali za blizu 50%. Južna Amerika je pridelala zadnjič 16.2 milijona, prejšnje leto pa 16.7 milijona metrskih stotov.

Ves pridelek Evrope se je povečal od dveh na dva in pol milijona metrskih stotov, pri čemer ima znaten delež Nemčija. V Evropi so se nasadi lanu tudi letos precej razširili in v zadnjih dveh letih se je dvignil tudi povprečni hektarski pridelek.

Spremembe v angleški industriji

Vojni dobičkar med angleškimi mesti je mesto Birmingham, kakor na drugi strani Manchester simbol nazadovanja. Birmingham je proizvajal v mirnem času vagonov, kolesa in avtomobile. Bil je sedež kovinsko predelovalne konstrukcijske industrije, Manchester pa je bil staro središče tekstilne industrije. Pri preureditvi britanske industrije na vojne potrebe je proizvodnja potrošnih predmetov tako za izvoz kot za domačo potrebo nazadovala, dočim se je konstrukcijska industrija razširila in izpopolnila. Ob začetku vojne je bilo približno 5.6% vseh poklicnih nameščencev v Angliji zaposlenih v neposrednih izvoznih obratih (posredna udeležba v izvoznih obratih je bila mnogo višja). Sedaj pa je v neposredni izvojni industriji zaposlenih samo 1.6 odstotka. Ob začetku vojne je bilo 47 odstotkov zaposlenih v proizvodnji predmetov za domačo porabo, danes le okrog 33%, ki pa v glavnem delajo le za potrebe vojske in samo pogojno tudi za civilno potrošnjo. Zaradi teh sprememb so tudi mnoge industrije spremenile svoje sedeže, delavci pa svoja bivališča. Istočasno pa se je tudi spremenil slog industrijskega življenja v Angliji. Manchester je pomenil priznavanje načel starega liberalizma ter je ustrezal industrijski izgraditvi, po kateri je 80 odstotkov podjetij zaposlovalo le do 25 delavcev. Birmingham pa pomeni naraščajoči koncentracijski proces v industriji. Poleg starih veleobratov kakor Metropolitan Vickers in jeklenih zavodov Ebb Wale je nastalo v vojni še 42 državnih zavodov, tako imenovanih Royal Ordnance Plants, ki predstavljajo veleobrate. Ker pa

se mora v glavnem delati z že obstoječimi obrati, se razvija koncentracijski proces z nakupi in združitvami podjetij.

Gonilna sila pri tem koncentracijskem procesu je produkcijski minister Oliver Lyttelton. Prišel je od čezmorske trgovine ter je vodilna glava družbe British Metal Co, ki je največje trgovinsko podjetje z neželeznimi kovinami. Posebnost britanske gospodarske strukture je bila vedno v tem, da so bili v veletrgovini z čezmorskimi proizvodi (bodisi kovine, kavčuk ali zemeljsko olje) vedno veliki koncerni z lastnimi produkcijskimi interesi, dočim je bila industrija decentralizirana. Sedaj je prenesel Lyttelton veletrgovska načela kupčije s čezmorskimi predmeti na konstrukcijske industrije. Pri tem se Lyttelton poslužuje dveh središč: produkcijskega ministrstva v Londonu in Union kluba v Birminghamu. V Londonu nastopa pred javnostjo kot odvetnik državnih gospodarskih interesov, Union klub v Birminghamu pa skrbi, da lastni interesi podjetij pri koncentraciji ne odrežejo slabo. V Union klubu odloča osem do deset mož, katerih poslovni interesi so kar najožje medsebojno prepleteni. Med temi možmi je najvplivnejši Colonel Sanket, ki je v zvezi z mogočnimi industrijami. Okoli teh mož so tudi nekatera druga industrijska podjetja in tako na vse zadnje dirgira ves industrijski okraj Birmingham 5 veleinteresentov. Možje Union kluba polagajo večjo važnost tudi v miru na domačo gospodarstvo, ker menda že računajo s posledicami današnjega profi Angliji uperjenega svetovnega gospodarskega razvoja. (Po »N. W. T.«)

Pritisk z nafto na nevtralce

Neprestano groze zavezniki nevtralcem z najtežimi gospodarskimi sankcijami, če ti ne bi pretrgali svojih gospodarskih odnosov z Nemčijo. V teh grožnjah igra posebno važno vlogo grožnja z ustavitvijo vsake dobave nafte in njenih derivatov. Posebno jasno se vidi učinek teh groženj v primeru Švedske, ki je bila največji potrošnik zemeljskega olja med nevtralci ter Turčijo, proti kateri je bila že po izbruhu vojne praktično proglašena zapora za zemeljsko olje.

L. 1938. je Švedska uvozila na leto 1.350.000 ton zemeljskega olja, in sicer 685.000 ton iz USA, 410.000 ton iz Nizozemske Amerike, 50.000 ton iz Mehike in 10.000 ton iz Venecuele, torej iz Amerike 1.155.000 ton ali nad 85 odstotkov vsega olja. Iz Evrope je dobila Švedska samo 90.000 ton ali 7%. Kakor vse skandinavske države, je tudi Švedska uvažala samo rafinirano olje, ker je imela samo eno rafinerijo, ki je na leto predelala približno 70.000 ton surovega olja. Po izbruhu vojne so se ameriške dobave bencina Švedski takoj ustavile in švedska vlada je bila prisiljena, da je že l. 1939. prepovedala vožnjo z zasebnimi avtomobili in deloma tudi s tovornimi avtomobili, naslednje leto pa je vlada zaplenila vse predelano in nepredelano olje. Ker je Švedska spoznala, da se ne sme zanašati na ameriške dobave, je začela pridobivati zemeljsko olje iz škrljavca, ki vsebuje 5 do 7% olja. L. 1940. je bila postavljena prva tovarna za pričobivanje olja iz škrljavca pri Kinnekullu. Njena kapaciteta je bila 10.000 ton na leto. Naslednje leto je bila postavljena druga takšna tovarna, katere kapaciteta je po razširjenju tovarne narasla od 15.000 na 28.000 ton. Danes znaša vsa švedska proizvodnja zemeljskega olja iz škrljavca 80.000 ton letno.

Ker ima Švedska zelo veliko lesa, je mogla preurediti avtomob

bile na pogon z generatorskim plinom. Že v januarju 1941 je bilo na Švedskem 30.000 vozil na generatorski plin, v juliju 1941 že 60 tisoč, ob koncu leta 1941 pa že 99 odstotkov vseh voz. Kako nujna je bila uporaba generatorskega plina, se je zlasti videlo v l. 1943., ko je Švedska mogla uvoziti samo še 43.000 ton zemeljskega olja ali samo 6 do 7 odstotkov njene letne potrošnje. Pri tem pa je imela Švedska močno brodogrje za prevoz nafte, da bi mogla Švedska vse njej potrebno zemeljsko olje prevoziti na lastnih ladjah. Na 27 tisoč brt je naraslo švedsko brodogrje za prevoz zemeljskega olja z zgraditvijo novih tankovskih ladij.

Se bolj težko ko Švedska je občutila Turčija anglo-ameriško politiko nafte. L. 1930. je potrošila Turčija nekaj nad 160.000 ton zemeljskega olja, od tega 70.000 ton bencina, 49.000 ton svetilnega olja in 40.000 kurlnega olja. Skoraj polovico vsega olja je dobavila Turčiji Amerika. Ze proti koncu l. 1939. so začele Združene države Sev. Amerike ustavljati svoje dobave olja ter zato je bila Turčija prisiljena, da je povečala svoje dobave nafte iz Romunije, iz katere je do l. 1939. prejemale le okoli 20% vsega olja. Pogajanja z Romunijo so potekla ugodno in v l. 1940. je dobavila Romunija Turčiji 125.000 ton, za 1941 pa je bila dogovorjena dobava 160.000 ton. S tem je bila preskrba Turčije z zemeljskim oljem zagotovljena.

Nad vse značilno za Anglo-Amerikance je, da so ti nevtralnim državam skoraj popolnoma ustavili dobave nafte, in da je mogla n. pr. Turčija dobiti njej potrebno olje samo iz na zemeljskem olju revne Evrope. To pač dovolj očitno kaže, kako brani Washington pravice in svobodo malih narodov.

Denarništvo in zavarovalstvo

Bilanca Poštne hranilnice v Ljubljani

Službeni list je objavil bilanco Poštne hranilnice z dne 31. decembra 1943, in sicer za staro in novo poslovanje.

Bilanca za staro poslovanje izkazuje naslednje aktivne postavke: posojila po tek računih 45.508.804, lombardna posojila 141.865, razna aktiva 96.565, lastni vrednostni papirji 19.137.913, nepremičnine 4 milijone 161.504, inventar 188.745, prehodni račun, ki veže staro poslovanje z novim 765.371 in zastavljenine 63.726.912 (v enaki višini izkazane tudi na pasivni strani), da znaša bilančna vsota 70 milijonov 771 lir.

Na pasivni strani pa so naslednje postavke: čekovne vloge 43 milijonov 938.734, odpovedane vloge 428.234, prehodna pasiva 3.375.723 in tekoči računi s centralo 22 milijonov 258.078 lir.

Bilanca za novo poslovanje pa ima te postavke:

na aktivni strani: blagajna 41 milijonov 47.975 lir, tekoči računi P. t. l. direkcije 14.509.967, dolžniki 1.193.687, prehodna aktiva 227.898, aktivna razlika na tečaju 3.768.007 in zastavljenine (ista vsota tudi na pasivni strani) 650 milijonov 480.715, vsa bilančna vsota 60.817.384 lir.

Na pasivni strani: čekovne vloge 37.163.244 lir, odpovedane vloge 17.804.725, prehodna pasiva 75.718, pasivna razlika na tečaju 4 milijone 704.424 lir, prehodni račun, ki veže novo poslovanje s stariim 765.371 lir, dobiček iz l. 1941. in

1942. 562.735 lir, zguba v l. 1943. 258.836, torej ves dobiček 303.899 lir.

Račun zgube in dobička pa ima te postavke:

na strani zgube: pasivne obresti 39.883 lir, plače osebja 2.397.602, upravni stroški 153.383, zguba lir 303.899.

Na strani dobička: aktivne obresti 892.086 lir, provizije 304.259, pristojbine 337.176, dohodki od nepremičnin 40.252, dohodki od vrednostnih papirjev 705.569, razni dohodki 52.688 in dobiček 562.735 lir.

Tako obe bilanci ko račun zgube in dobička je odobrila za prezidenta pokrajinske uprave dr. Majcen.

Vse vloge pri Hranilnici Neodvisne države Hrvatske so lani narasle od 1793 na 2800 milijonov kun, od katerih odpade na hranilne vloge 536, na vloge na tekoče račune pa 2264 milijonov kun.

Po izkazu Hrvatske državne banke se je povečal obtok bankovcev na Hrvatskem od lanskega decembra do konca letošnjega aprila od 55.69 na 58.26 milijarde kun.

V prvih štirih mesecih je izdala bolgarska Poštna hranilnica 24.830 novih hranilnih knjižic, da je število vseh hranilnih knjižic naraslo na 897.369. V istem času je bilo na novo naloženih 528 milijonov levov.

Bolgarska narodna banka je izdala nove bankovce po 250 levov. Stari bankovci ostanejo v veljavi.

Turška Osrednja banka je zaključila finančno leto 1943./44. s čistim dobičkom v višini 5.75 milijona turških funtov. Zlata podlaga banke je narasla na 148.400 kg.

Finska vlada razpisuje s 1. junijem novo kratkoročno obligacijsko posojilo v višini 1 milijarde finskih mark. To je drugo takšno posojilo v letošnjem letu.

Japonska varčevalna kampanja je bila zelo uspešna in so nove hranilne vloge dosegle vsoto 31 milijard jenov.

Madžarska zunanja trgovina

Madžarsko ministrstvo za trgovino je izdalo pregled zunanje trgovine v lanskem letu. Od l. 1942. se je vrednost izvoza zvišala od 1144 milijonov pengő za 11.25% na 1289 milijonov, vrednost uvoza pa od 923 milijonov za 19.60% na 1148 milijonov.

Kot trgovinski partner je bila na prvem mestu Nemčija, na drugem pa do septembra Italija. Po septembrskih dogodkih pa se je zamenjala blaga z Italijo tako omejila, da je prišla na drugo mesto v madžarski zunanji trgovini Švica. Precej živahna izmenjava blaga je bila lani tudi s Slovaško, Turčijo, Finsko in Švedsko.

Madžarsko premogovništvo

V 19. številki Madžarskega gospodarskega letopisa sta bila objavljena dva članka o premogovništvu, ki priporočata tej gospodarski panogi naslednje smernice:

Proizvodnja v premogovnikih se je v letih 1941. in 1942. močno dvignila, lani pa se je spet zmanjšala za dva odstotka, kar je naravna posledica prevnetega pospeševanja proizvodnje v škodo tehničnih naprav. Pri vsej povečani proizvodnji je morala Madžarska še vedno uvažati velike količine premoga iz inozemstva. V bodoče naj se posveti večja pozornost zboljšanju tehničnih naprav, proizvodnja premoga pa naj se obdrži na višini, ki bo ustrezala potrošnji železnice, najvažnejše industrije in gospodinjstev.

Prva turška tovarna za šipe

Pri Istanbulu je začela te dni obratovati prva turška tovarna, ki izdeluje okenske in druge šipe. Turčija je morala doslej šipe uvažati, nova industrija pa bo polagoma tako razširjena, da ta uvoz ne bo več potreben. Novo podjetje steklarske industrije je opremljeno s stroji, ki so bili naročeni v Nemčiji.

Dobički ameriške filmske industrije

V zadnjih letih pred sedanjo vojno so se dobički filmske industrije v Hollywoodu močno znižali, ker se je omejil izvoz filmov v Evropo, od katerega so imele ameriške filmske družbe nekdanj na leto do 60 milijonov dolarjev dohodkov. »Donauzeitung« poroča, da so se dobički filmske industrije l. 1938. znižali za 35%, kako so spet narasli v zadnjih dveh letih, pa je razvidno iz naslednjega pregleda, ki navaja v milijonih dolarjev čiste dobičke štirih največjih koncernov.

	1938	1942	1943
Paramount	4.1	14.6	16.0
Fox Film	7.3	10.6	12.9
Warner Brothers	1.9	8.6	8.2
Loew's Inc.	9.9	12.1	13.4

Dobički teh štirih družb so se v prvem vojnem letu zvišali za 42 odstotkov, v drugem pa še za 10 odstotkov in so tako v primerjavi z zadnjim predvojnim letom zvišani za 56%, v primerjavi z letom 1938. pa celo za 113%.

Po vojni bo Brazilija mnogo uvažala

Braziljski finančni minister je izjavil, da bo Brazilija po vojni kljub velikemu razvoju svoje industrijske proizvodnje mnogo potrebovala iz inozemstva. Za uvoz teh predmetov pa bo potrebovala zunanje kredite. V letih 1940—1943 je bil uvoz strojev in predmetov za opremo nacionalne industrije za približno pol milijona ton pod normalo. Ze samo zaradi tega se je nakopičila velika uvozna potreba.

Škrob iz rži

Največja madžarska tovarna škroba je začela izdelovati škrob iz rži. Doslej so na Madžarskem izdelovali škrob samo iz krompirja in riža, dočim nemške tovarne škroba že dolgo uporabljajo tudi rž kot surovino. Iz rži napravljen škrob je sicer dražji ko škrob iz krompirja in riža, zato pa je boljši.

Gospodarske vesti

Preskrba Nemčije s tekočim gorivom je zagotovljena, kakor piše angleški list »News Chronicle«, in sicer tudi za primer, da bi bil izgubljen romunski petrolej, ker ima Nemčija velikanske zaloge in tovarne za izdelavo sintetičnega bencina velike storilnosti. Proizvodnja sintetičnega bencina bi mogla Nemci celo povečati, ker jim ne primanjkuje premoga.

Nemčija je dobavila Turčiji stroje za izdelovanje cigaret ter bo sedaj mogla Turčija mesečno izvoziti 10.000 kilogramov cigaret.

Julij Meisl, ustanovitelj znane tvrdke za kolonialno blago, je umrl na Dunaju v starosti 75 let.

Novi zagrebški občinski proračun znaša 521 milijonov kun ter je za 160 milijonov kun višji od lanskega. Osebnih izdatki so proračunani na 146 milijonov kun in so za 12 milijonov kun višji ko lani. Izdatki za ljudsko zdravje in socialno skrbstvo so določeni na 31 milijonov kun in so za sto odstotkov večji ko lansko leto.

JOS. L. ŠILIH SLOVENIA TRANSPORT LJUBLJANA

Zastopstva in korespondenti v vseh industrijskih in trgovskih centrih. — Rédni vagoni in zbirni promet.

V hrvatskih strokovnih krogih se proučuje vprašanje ustanovitve posebne fakultete za živinorejo.

Stalni kmetijski delavci in nameščenci na Hrvatskem dobe po vladni naredbi polovico svojih letnih dohodkov kot enkratni dodatek. Največ sme znašati ta dodatek 6000 kun.

Zapora nad prodajo volne in kozje dlake je odredilo hrvatsko ministrstvo za trgovino in obrt. Določene so za kršitev te zapore zelo ostre kazni, tudi zapor do treh mesecev.

Majhni paketi z živili do teže 2 kg so se mogli dosedaj izvažati na Hrvatskem v inozemstvo brez posebnega dovoljenja. Ker pa je promet s temi paketi v zadnjem času silno narasel, je odredilo finančno ministrstvo v sporazumu s trgovskim ministrom, da smejo carinarnice odpravljati te pakete v inozemstvo le, če je za vsak paket izdano izvozno dovoljenje.

Srbski uradni list z dne 9. maja je objavil nove maksimalne cene za moko. Cena za pšenično, koruzno in mešano moko do 100% zmleto znaša od mlina 1450, od skladišča veletrgovca pa 1600 din za 100 kg. V podrobni prodaji velja kg moke 18, kg kruha pa 17 din.

Beograjska elektrarna je odpravila lanj odrejeno omejitev glede potrošnje električnega toka. Znova je dovoljena uporaba električnega toka za gospodinjstvo, in sicer največ 60 kilovatnih ur na mesec.

Madžarska vlada je prepovedala prost promet z nepremičninami. Ta prepoved pa ne velja za izvršilne prodaje.

Po cenniti slovaškega čebelarstva strokovnjaka ima danes Slovaška 153.642 rojev. Povprečno pridobi Slovaška letno 670.000 kg medu v vrednosti 21.6 milijona Ks. Poleg tega se

proizvede na Slovaškem letno 76.000 kilogramov voska.

Romunska telefonska družba je dosegla lani pri glavnici 3300 milijonov lejev 416 milijonov lejev čistega dobička ter bo izplačala 11 odstotno dividendo.

Za razširjenje dokov v Carigradu je dovolila turška vlada kredit pol milijona turških funtov. Po povečanju dokov jih bodo mogle uporabljati tudi največje ladje.

Angleško-ameriški embargo na bencin za Španijo je bil preklican in je bila zato v Španiji zopet dovoljena večja potrošnja bencina.

Svedska je lani uvozila iz Brazilije 322.000 vreč kave v vrednosti 23.5 milijona švedskih kron. Svedska je bila drugi največji odjemalec braziljske kave ter je v letu 1943. kupila toliko kave ko Vel. Britanija, Španija in Islandija skupno.

V pomirjenje angleške trgovine, ki se je čutila zaradi ameriško-sovjetskega dogovora o večjem ameriškem izvozu v SSSR zapostavljena, je izjavil angleški trgovinski minister, da se vodi med britanskim veleposlanikom v Moskvi in pristojnimi sovjetskimi uradi pogajanja o anglo-sovjetski izmenjavi blaga po vojni.

Po poročilu angleškega ministrstva za delo je bilo v marcu zaradi sporov med delavci in podjetniki izgubljenih v angleški industriji 1.6 milijona delovnih dni, od katerih odpada na rudarsko industrijo 1.26 milijona. V prvih letošnjih treh mesecih je bilo skupno izgubljenih 2.10 milijona delovnih dni.

KADIVC ANTON

Manufaktura
na debelo

Ljubljana, Sv. Petra nasip 1

aflo trikotaža
in pletenine

F. KOS

LJUBLJANA

Židovska ulica št. 5

MALINA

Specialna tvornica za naravni malinovec, sadne soke in marmelade. Destilacija likerjev, brandy-ja, vermouthe-vina, ruma in žganja.

Schweiger & Močnik
Ljubljana VII Frankopanska 9

Zdrave in zadovoljne binkoštno praznike

Vam želi

Fran Lončar

izdelovatelj avtomatičnih brusilnih strojev, avtomatično brušenje žag

Ljubljana VII, Celovška c. 43, Tel. 20-84

Priporoča se

FR. SLAMIČ

Ljubljana, Gosposvetska cesta

Prodaja čevljev **Je-Ja** Ljubljana, Miklošičeva c. 36

MERGENTHALER B.

trgovina s čevlji

Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 18

Pijte kavo „**Slast**“ Ljubljana - Vič

OKVIRJE izdeluje specialist **KLEIN**
Wolfova 4

Fr. P. Zajec
diplomiran optik

Ljubljana
Ulica 3. maja

Prehod Nebotičnika

Priporoča se tvrdka

Robert Goli

Ljubljana
Šelenburgova ulica 3

»**MERKUR**«

tovarna mila in kem. izdelkov

Ljubljana
STARI TRG 17
Telefon 39-77.

Anton Legat

Špecerija,
delikatesa,
zajtrkovalnica

Ljubljana
Miklošičeva cesta 23

Drogerija

A. Kanc

Ljubljana
Židovska ul.

Čitajte »Trgovski list«!

Priporoča se

Gostilna „Pod skalo“

Petelinc Anica
Ljubljana — Gosposka ulica

VELETRGOVINA VINA

Radonič Pio

Ljubljana — Malenškova ulica šte. 5

Trgovina »Umetnost«

Prodaja starinskih umetniških slik, kipov in pohištva. — Oglejte si to pri tvrdki

„**Umetnost**“
Kolodvorska ulica št. 30

Tekstilna
tovarna
za plišo

F. Eifler

Ljubljana
Dunajska c. 75

IZDELOVANJE DAMSKE
KONFEKCIJE IN PERILA
Belihar & Velepich

Ljubljana
Ciril-Methodova ulica 35 b

se priporoča
cenjenim odjemalcem

FELIX URBANC • MARIJIN TRG

ANTON PLEVČAK

LJUBLJANA, PREŠERNOVA 5

Zajc Joško

manufakturna trgovina

LJUBLJANA

Poleg tromostovja

VELEŽGANJARNA

Tvornica likerjev, ruma, vinjaka, vina-vermuta, bermeta, malinovca iz gorskih malin in kisa

Viktor Meden - Ljubljana

Celovška cesta šte. 10 — Telefon šte. 20-71

Kmetški hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani, Tavčarjeva ul. št. 1

Telef. št. 28-47 — Rač. pošt. hran. 14.257

Sprejema vloge na knjižice in žiro račune — Za vse vloge nudi popolno varnost — Otvarja tek. rač. — Eskontuje menice — Daje kratkoročna posojila — Izvršuje vse ostale denarne posle

Filip Sekavčnik

železnina

Ljubljana - Rimska c. 19

Telefon 36-83

ŠPEDICIJA TRANSPORTNO IN PAKETNO PODJETJE PAKETOŠPED

KOLODVORSKA ULICA 41 — TELEFON 33-03

Slaščičarna-kavarna

PETRIČEK

Ljubljana

Palača Dunav. Tel. 42-80, 41-89

ANTON MARKUN

TRGOVINA Z USNJEM

LJUBLJANA

LEPO DARILO - LEPA FOTOGRAFIJA
FOTO-STUDIO

FRANJO MAVEC

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6
NA ZALOGI VEDNO SVEŽ FOTOMATERIAL

DARMOL
najboljša odvajalna sredstva

Priporoča se

Mesec Marija

gostilna

Ljubljana - Vič

P. Magdič

Modna trgovina

Ljubljana

Pri nakupu vsakovrstnega manufakturnega blaga Vam priporočamo znano veletrgovino

R. MIKLAUC - „Pri škofu“

LJUBLJANA, Lingarjeva ul. 3 — Pred Škofijo 3

Ustanovljeno leta 1869 Telefon šte. 29-09

Trgovina na drobno v pritličju - na debelo v I. nadstropju

Prepis-biro

Ljubljana

Ulica 3. maja Telefon 35-91

Nikola Popovič

manufaktura

Ljubljana, Kolodvorska ul. 26 - Tel. 41-38

Stampilje, etikete
tisk z jekloreza

A. ČERNE

Telefon 38-61

Ljubljana, Dvorni trg 1

Jos. Eberle

juveli, ure, zlatnina, srebrnina

Ljubljana, Dunajska c. 2 - Tel. 31-49

LJUBLJANA

Dunajska cesta 12
(dvorišče)

Ign. Žargi

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta

SREČNE IN VESELE BINKOŠTNE PRAZNIKE
ŽELI VSEM SVOJIM CENJENIM GOSTOM

Gostilna pri „Lovcu“

Ljubljana, Rimska cesta - Telefon 46-95

ŠPEDICIJA TURK

PROSTO
JAVNO SKLADIŠČE

prevzema

Oearinjenje vseh uvoznih in izvoznih pošilk in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revisija pravilnosti zaračunanja carine in vsa pojasnila brezplačno. Vilharjeva c. 33 (naspr. nove carinarnice) Tel. 24-59

LJUBLJANA

Prevažanje vsakevrstnega blaga, kuriva, strojev, selitve v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi in avtomobili in to hitro ter po niski ceni. Masarykova cesta 9 (nasproti tovarnega kolodvora) — Telefon 21-57

prevzema

Vskladiščenje raznega blaga, kakor tudi pohištva v lastnem, mestne trošarine in uvoznine prostem javnem skladišču. Oskrba inkaso-povzetij. Kotnikova ulica šte. 12 (nasproti mestne elektrarne) — Telefon 30-73

Elektroindustrija d. d.

veletrgovina z elektrotehničnimi predmeti

Ljubljana, Gosposvetska c. 13

Magra

tovarna vseh lesnih izdelkov in igrač

Ljubljana, Šmartinska 1

PETRONAFTA A. HMELAK

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 35a

želi vsem cenjenim odjemalcem

srečne binkoščne praznike

in naznanja, da ima stalno na zalogi

Prvovrstni kolomaz znamke „Krona“, jermensko olje znamke „Paff“, karbolinej, katran, lekarniška drogerijska vazelina, glicerini sintetični, parfumske esence, kaolin, slikarske krede, težki špat (barit) beli, kalcijev karbonat 0, 00, 000, 0000, plasticol, Sintexpomice

in druge v stroko spadajoče predmete

Suhe gobe,
gozdne in deželne
pridelke,kupujem po najvišjih
dnevni cenah, vsako
količino**M. ČUČEK**

Ljubljana, Sv. Petra c. 13

Telefon 31-85

Priporoča se

Tovarna Vidmar

LJUBLJANA

Svetlobna telesa, električne stroje in aparate, elektroinstalacijski material, tehnične predmete, elektroinstalacijska dela in vse električne naprave Vam najugodnejše nudi tvrdka

Slavo Kolar

Lastnik MILAN KOLAR

Ljubljana, Bleiweisova cesta 25a - Telef. 24-66

Simončič LojzeManufaktura
moda
galanterija

Ljubljana, Karlovska c. 30

VRBINC IVAN

Ljubljana, Kolodvorska 8 - Tel. 42-98

Stavbeni, pohištveni pleskar, ličar in soboslikar

Se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela — Izdelava zelo solidna in po zmernih cenah

◆
Manufaktura in modna trgovina
◆

Jos. Ravnikar
LJUBLJANA
Pogačarjev trg št. 1

Vesele binkoščne praznike

želi vsem svojim
ODJEMALCEM**Scheicher Adolf**MLEKARNA
sadje, zelenjava

Ljubljana, Celovška cesta 28

Trgovina z usnjem in kožami

Jože KlanjščekLjubljana - Gosposvetska c. 1
(Levo dvorišče Figovec)**Joško Dolenc ETIKETE**

GRAVER

LJUBLJANA, Mestni trg 5/1. - Tel. 44-25

Kočevar Franc
trgovina z vinom in gostilna
V R H N I K A

A. Pintar

Ljubljana

Gosposvetska cesta št. 14

Vesele binkoščne praznike

želi svojim cenjenim odjemalcem
tvrdka**FR. BRČAR - Ljubljana**

Kolodvorska ulica št. 35

Papírocel
A. Adamič

TOVARNA VREČIC - IZDELKI IZ CELOFANA - VREČE ZA MOKO itd.
LJUBLJANA, Lepodvorska 23 — Tel. 46-69

M. GeršakLjubljana
Prečna ulica**Kopaljšče pri Slonu**

je odprto:

PARNA KOPEL za ženske: Vsako sredo popoldne in petek ves dan.

PARNA KOPEL za moške: Vsak četrtek in soboto ves dan ter v nedeljo dopoldne.

KADNA KOPEL: Vsak dan razen ponedeljka.

PRŠNA KOPEL za moške, z uporabo bazena: Vsak torek ves dan.

Bon-Bon

Florjanc Josip

Ljubljana, Miklošičeva cesta

Trgovina z mešanim blagom

Dora Kregar

LJUBLJANA

LEOPOLD PAULIČ

zastopstvo ŠKODOVIH zavodov

◆
Ves elektrotehnični material
v najboljši izvedbi in veliki
izberi stalno na zalogi

The Rex Co.

PISARNIŠKI STROJI IN POTREBŠČINE
LASTNA POPRAVLJALNICA

Ljubljana

Gradišče št. 10

Učiteljska tiskarna in knjigarna d. d. v Ljubljani

Manufaktura
na debelo

ŠALAMUN & LAMPE

Ljubljana
Frančiškanska 4
Telefon 37-89

STANKO BIDOVEC
„Stabil“ železnina

LJUBLJANA, Celovška cesta 72 — Tel. 46-30
Kupuje po najvišjih cenah staro železo in druge kovine

Cvetličarna Mimoza

Ljubljana
Gospodarska cesta 13 (kolizej)

Drogerija - Fotomanufaktura

„ADRIJA“

Ljubljana — Šelenburgova ul. 1

Trgovina z mešanim blagom

B. Pevec

Ljubljana VII - Medvedova ul. 12

V. PEČAR Ljubljana, Poljanska c. 18
delikatosa in mlekarna

Marija Malavašič

manufaktura — železnina — špecerija
VRHNIKA

Jos. Urch

Trg. z vinom in žganjem

Telefon 29-66

LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 33
(Javna skladišča)

Gostilna Kačič

Ljubljana — Dunajska cesta 58

Manufakturna trgovina pliša

Ivana Urevc

Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 35

Vesele
binkoštno praznike
želi

**Philips Radio
Zrimšek**

LJUBLJANA
Ulica 3. maja Tel. 34-60

„Triglav“
industrija perila
Ljubljana

F. Ostrelič

Ljubljana

Nabrežje 20. septembra 2

A. Šinkovec nasl.
K. SOSS
Ljubljana - Frančiškanska ulica

Edo Grabrijan

manufaktura

Ljubljana, Mestni trg 25

Ulčar Vika

perilo
nogavice
m o d a

Ljubljana, Mestni trg 7

MARIJA BAJDA

MANUFAKTURA - MODA

LJUBLJANA
PRED ŠKOFIJO ŠT. 16

Peter Podboršek

veletrgovina z vinom

Ljubljana - Šiška

Gostilna pri Tinčku v Rožni dolini

♦ vabi vse na dobro
pijačo in jedačo! ♦

DOMAČA LANENA INDUSTRIJA

PLATNO d.z.o.z.

PREJ SIEGEL IN DRUG D. Z O. Z.

LJUBLJANA

FILIP BIZJAK

krznar in izdelovatelj čepic

Ljubljana — Kongresni trg

Kupujemo in prodajamo RADIO aparate

RADIO aparate, pisalne stroje, kolesa in sestavne dele
se najceneje dobi pri tvrdki

A. BIRKE, Ljubljana, Mestni trg 9

TELEFON 24-56

TELEFON 24-56

SPECIALNA DELAVNICA ZA POPRAVILA RADIO APARATOV

Manufaktura

J.C. Mayer
Ljubljana

Spedicija
in prevoznništvo

GORNIK

LJUBLJANA
KOLODVORSKA ULICA 43

Pirnat Franc

izdelovalnica sifona, oranžade, limonade, pokalic i. t. d.
Tel. 49-79 — Ljubljana-Vič
 želi svojim cenjenim odjemalcem blagoslovljene in zadovoljne binkoštno praznike!

Štefan Mencinger

trgovina z mešanim blagom
 Ljubljana — Šmartinska cesta 10

Trgovina čevljev
 in čevljarskih potrebščin

TREBAR M.

Ljubljana — Sv. Petra cesta 6

Tinca Grošel

gostilna

Ljubljana, Poljanska cesta 7

Jos. Vodnika dediči

kisarna, destilerija in vinska trgovina

Ljubljana, Celovška cesta šte. 42

Leopold Maher

Ljubljana, Dunajska c.

Jernej Jelenič

KISARNA PRI „MAJARONČKU“

Ljubljana, Štajmerjeva 1
 Tel. 25-72

TRIBUNA - F. LAZAR

Ljubljana - Karlovška cesta

PAPIRNICA

M. Tičar

DRUŽBA Z O. Z.

Šelenburgova ul. LJUBLJANA Sv. Petra cesta

Bucik Tone

sadje, zelenjava

LJUBLJANA

Telefon 41-49

Bleiweisova cesta 8

DESTILERIJA

ČAJNI
**A
 L
 K
 O**
 SIRUP

SADNI SOKI

Gostilna

Drobnič Zalka

Ljubljana, Zaloška c. 10

Anton Merhar

trgovina

lesnih

izdelkov

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 26

Trg. z mešanim blagom

Elza Lenščak

Ljubljana, Poljanska c. 73

Matek & Mikeš

Ljubljana

Frančiškanska ulica

Ivan Jax & sin

Ljubljana

I. Marinko

Ljubljana — Prisojna ulica šte. 7

TISKARNA MERKUR

Ljubljana, Gregotčičeva 23

LASTNA KNJIGOVEZNICA

se priporoča za cenjena naročila, ki jih bo izvršila

hitro, lično in po zmerni ceni

Tiska knjige, brošure, časopise, kuverte, račune, letake, vabila, posetnice, posmrtna naznanila itd. v eni ali več barvah

TELEFON
 25-52

Karel Kavka

stavbenik in tesarski mojster

TELEFON 20-50

LJUBLJANA
 ŽIBERTOVA ULICA 11

Premog - Drva

Tel. 24-76

Jereb Rudolf

Tel. 24-76

Ljubljana-Glince, Čampova šte. 8

LENASI & GERKMAN

MANUFAKTURA

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA

GROM

ŠPEDIICIJA

Ljubljana - Cesta 800 let Ljubljane št. 14-I.

NABLOV BRZOJAVKAM: »GROM« — TELEFON INTERURBAN ŠTEV. 24-64

Zastopstva v vseh večjih mestih v tu- in inozemstvu.

Vse potrebne informacije brezplačno.

Ivan Brunčič

Ljubljana, Celovška c. 42

Stavbeno in pohištveno pleskarstvo in ličarstvo. Se naj-
 topleje priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Cena zmerna! Delo solidno!

Damske plašče,
 obleke in bluže
 priporoča

Fran Lukič

Ljubljana
 Stritarjeva ulica šte. 9